

**PO LJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38228 Kosovska Mitrovica ul. Cara Dušana 10
Tel. 028/497-031, Tel/fax 028/497-044
E-mail pskm@open.telekom.rs
SAJT: hpt//psss.rs**

B I L T E N

BROJ I

JANUAR 2013

Autori:

**Dipl.ing. Zoran Milosavljević
Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić**

Sadržaj:

RATARSTVO-POVRTARSTVO

- **Prihrana ozimih strnih žita**
- **Samostalna izgradnja plastenika i način proizvodnje i planirana struktura proizvodne godine**

VOĆARSTVO-VINOGRADARSTVO

- **Zimsko održavanje voćnjaka**

PRIHRANA OZIMIH STRNIH ŽITA

U tehnologiji proizvodnje ozimih strnih žita prihrana biljaka predstavlja najvažniju meru nege. U našim uslovima ona treba da bude obavljena u vremenu treće dekade februara i početkom marta meseca. Suvo vreme tokom leta i jeseni je uslovalo raniju berbu kukuruza pa je setva ozimih strnih žita obavljena u optimalnom roku. Nakon setve dolazi do perioda padanja kiša i do brzog i „dobrog“ nicanja biljaka koje ulaze u zimu 80% u fazi bokorenja. Ako uzmemo u obzir da je padavina bilo dovoljno, da je bilo dosta snega koji se otopijo što je dovelo i do ispiranja azota u dublje slojeve te da će biti još padavina do prihrane, onda ovu mere nege treba obaviti blagovremeno.

Tokom marta meseca može doći do uginuća biljaka i na temperaturi od -3 do -5° C. Zato se ozimom prihrani pridaje veliki značaj. Ukoliko se ozimi usevi prihrane blagovremeno biljke će ojačati i temperature od minus pet stepeni ih nemogu uništiti.

Prinosi su veći kod ozime prihrane nego kod prolećne jednokratne prihrane.

Ozimu prihranu treba uraditi dvokratno :

-80% prihrana februar-mart;

-20% kao korekcija ,kretanjem vegetacije t.j. početkom aprila meseca (početak faze vlatanja).

Potrebna količina i vrsta mineralnog đubriva:

KAN-27% 200.kgr/ha. Februar-mart + 50 kgr.početak aprila;

UREA-46% 130kgr/ha februar-mart +25 kgr.početak aprila;

AN-33,5% 150kgr/ha februar mart +40 kgr početak aprila.

Na blago kiselim zemljištima kakva su naša, u 80% slučajaja treba koristiti KAN-27% đubrivo.

Zimsku prihranu treba obaviti ujutru dok je zemljište još smrзло ili ako ima snega čija debljina je do deset centimetara. Mineralno đubrivo je poželjno rasturiti rasturačima za đubre jer je rasturanje ravnomerno po površini zemljišta što je veoma bitno. Ukoliko se u nekom delu njive nabaca više đubra može doći do poganja ,posebno ako je usev zasejan često i obrnuto ako se preskoči i ostane bez đubriva dolazi do žutila biljaka ,gde je parcela neujednačena sa dosta šarenila kada je i prinos dosta manji.

SAMOSTALNA IZGRADNJA PLASTENIKA

Pre nego što pristupimo izgradnji platenika treba odrediti mesto ,što je veoma važno u ovoj proizvodnji povrća.

-Mesto platenika treba da bude na prisojnoj strani t.j. “okrenuto prema suncu ,, ,dužina jugoistok-severozapad i da bude pravilno dimenzioniran u cilju postizanja neophodnih optimalnih uslova (temperatura, relativna vlažnost, svetlost). Razmak između dva platenika (paralelna) treba da je jedna visina platenika. .Udaljenost između dva platenika u nizu mora biti najmanje dve visine platenika. Dužina platenika može biti pet puta veća od širine.

-Najpre odredimo površinu čija širina treba da bude 5,20m.čijom sredinom (2,60m) u dužini 20m postavljamo štafne na rastojanju od 4 metra jedna od druge .Svih šest štafni uki vamo drugim sa gornje strane koje čine takozvano „bilo“ čija je sada dužina 20m. Preko bila se postavljaju metalne šipke koje se predhodno savijaju i prema potrebi grifuju ,ili plastične cevi dimenzi je 8mx12mm. na rastojanje od jednog metra. Zatim se sa strane platno zatrpava zemljom ,čime se dobro zateže i čime je postavljenje platenika završeno.

NAČIN PROIZVODNJE I PLANIRANA STRUKTURA PROIZVODNE GODINE

-Rana prolećna proizvodnja:	III/IV do VII/VIII III/IV do XI	mesec mesec	Rani paradajz Ranostasna paprika
-Postrna proizvodnja	VIII/IX do XI	mesec	Krastavac kornišon, boranija, karfiol, šargarepa, kupus.
-Jesenje-zimska proizvodnja	XI do II/III	mesec	Zelena salata, španać, Crni luk, rotkvice.

-Setvu paradajza i paprike za proizvodnju rasada u srednje visokim platenicima ,bez dopunskog zagrevanja obavićemo u vremenu od 10-20 marta a rasadi vanje 10-20 maja, ili raniju setvu u tople leje sredinom januara, čija bi sadnja pristigla početkom aprila. Proizvodnja

rasada biće u dosta različitim uslovima i njoj se mora pokloniti velika pažnja ,jer od kvaliteta rasada zavisiće i prinos i kvalitet proizvoda.

-Zemljište namenjeno za proizvodnju ranostasnih sorti paradajza i paprike treba dobro nađubriti zgorelim konjskim ili goveđim stajnjakom u količini oko 400kg/ar.i 3kg/ar NPK mineralnog đubriva i zaorati.Zatim izvršiti dezinfekciju zemljišta i provetravanje plastenika. Pre postavljanja malč folije napravićemo redove i postaviti sistem „kap po kap“.Po završenoj sadnji preduzimaju se mere : zalivanje,prihranjivanje,okopavanje(ukoliko nije postavljena malč folija),mera nega zaštite.Kod paradajza se mora postaviti blagovremeno oslonac a najčešće se koristi kanap (vezuje se u dno biljke bez zatezanja), kolac ili špalir.Pri formiranju uzgojnog sistema oblika ,obavezno je zakidanje zaperaka kada dostignu dužinu 3-6cm. I zakidanje vrha glavnog stabla posle formiranja 4-5 cvasti (sprata).Najbolje sorte paradajza su:Balkan f1, Afina fl,Marko f1,Luna f1,i dg.koje mogu roditi 800-1200 kgr/ar. Paprika ima niži prinos od paradajza (300-600 kgr/ar)isto kao paradajz dug period visokih cena ali ostaje u plasteniku do novembra meseca ,tj.do jesenje-zimske sadnje povrća.Sortekoje treba sejati:Župska rana,Plamena,Balkan f1,Romana,Palanačka babura,Orijas,Cecilija idr.

-Berba paradajza počinje juna meseca i završava se početkom avgusta .U vreme berbe poslednjeg sprata paradajza izvršićemo setvu krastavca kornišona između dva kolca paradajza. U ovom načinu rada treba donje listova paradajza ukloniti čime strvaramo optimalan prostor za pravilan rast i razvoj kornišona.Mere nege krastavca kornišona: zalivanje,prihrana,zaštita,regulisanje rasta. U letnjoj postroj setvi (sadnji) možemo se opredeliti i za neku drugu povrtarsku kulturu:kasni paradajz,karfiol,rana boranija,ili šargarepa, biljne vrste čije vegetacije završavaju do kraja oktobra.

- Za jesenje-zimsku proizvodnju se pripremamo krajem avgusta i početkom septembra meseca,tako što u hladne leje na otvoreno zasejemo zelenu salatu,crni luk,rotkvice,koji stižu za rasadi vanje novembra meseca kada vršimo i setvu spanaća u plasteniku.Predhodno otklonimo papriku i kornišone ,zatim obradimo zemljište i izvršimo rasadi vanje gore pomenutih biljaka kao i setvu spanaća. Ove biljne vrste stižu za upotrebu od januara do marta meseca kada je najveći nedostatak svežeg povrća i najveći finansiski efekat.

Služba za ratarstvo i povrtarstvo

ZIMSKO ODRŽAVANJE VOĆNJAKA

Tokom zimskog perioda, tj. perioda mirovanja vegetacije, u kom se voćnjaci trenutno nalaze, potrebno ih je pratiti i održavati.

Kasno u jesen bilo je potrebno obaviti mere đubrenja i osnovne obrade zemljišta, kao i higijensko, mehaničko čišćenje i uređenje zasada. Takođe, po potrebi, trebalo je obaviti i zaštitu od zečeva i ostalih glodara, kao i zatezanje i popravku ograde zasada. Nakon blagovremeno odrađenih mera snežni pokrivač doprinosi pravilnom razlaganju đubriiva, natapanju vlagom, poboljšanju vodno-vazdušnog režima zemljišta itd.

Zimi prilikom obilazaka voćnih zasada proizvođači moraju obratiti pažnju i sagledati stanje voćnjaka u odnosu na vremenske prilike. Pogledati ispravnost ograde, da pod teretom vlažnog snega nije došlo do oštećenja neke grane, pucanja od mraza, štete od zečeva i drugih glodara itd. Po ukazanoj potrebi preduzeti mere.

Pored jesenjih i prolećnih postoje i zimski mrazevi. Preventivne mere protiv opasnosti od zimskih mrazeva su pravilan izbor položaja, vrsta i sorti otpornijih na mrazove, izborom podloge itd. Otpornosti voćaka doprinose i pravilne agrotehničke mere, kao i kasno u jesen krećenje debla i jačih skeletnih grana.

U voćarstvu važnu pomotehničku meru predstavlja zimska rezidba. Po potrebi, sve osušene grane i grančice pre početka rezidbe treba ukloniti, jer predstavljaju opasnost za dalje širenje zaraze. Sve tom prilikom uklonjeno, pa sakupljeno se odstranjuje i spaljuje.

U zavisnosti od stanja u kom se voćnjak nalazi i ukazane potrebe rezidba može biti:

◦ Rezidba za formiranje uzgojnog oblika

Ova rezidba treba da uravnoteži razvoj svih delova krune. Treba da obezbedi čvrst skelet, koji će u punoj rodnosti podneti težinu obrastajućeg drveta, lisne mase i plodova, bez lomljenja i jačeg povijanja skeletnih grana. Ima za cilj da se zavisno od vrste i sorte, dužina nerodnog perioda svede na minimum. Prilikom formiranja oblika krune voditi računa da on bude takav da u punoj rodnosti omogući upotrebu odgovarajuće mehanizacije.

◦ Rezidba za rod

Ovom rezidbom se reguliše redovna rodnost, obezbeđuje umereno rađanje svake godine, kao i postiže se bolji kvalitet plodova. Ima presudan značaj na uspevanje voćaka, kao i na odnos razvitka i plodonošenja. Rezidba za rod se sprovodi prema periodu razvitka voćaka, obliku krune i visini stabla. Važno je izbaciti nerodne i već izrodene grane, a ujedno otvoriti i prosvetliti krunu. Intenzitet rezidbe se određuje u odnosu na rodnost pupoljaka. Cilj je da voćnjaci što ujednačenije i duže plodonose.

◦ Rezidba za podmlađivanje zastarelih voćaka

Ovom rezidbom se vegetativno oslabljene voćke ponovo za kraće ili duže vreme dovode u stanje vegetativnog porasta. Predstavlja jako ili veoma jako skraćivanje svih grana krune, tako da se stvaraju uslovi da se iz spavajućih i adventivnih pupoljaka razviju nove grane i grančice. Često je potrebno podmlađivanje zastarelih voćaka vršiti postupno dve do tri godine, dok je kod manje razvijenih voćaka moguće izvršiti odjednom, uz manje preseke. Gledati da kruna bude što je moguće pravilnija. Preseci moraju biti što bolji i kraći. Skraćivanje grana mora biti više pri vrhu, a uspravnije grane se više skraćuju od položenijih. Veoma je važno i kasnije obrazovanje nove krune. Cilj sprovođenja podmlađivanja je da se period rodnosti što više produžava.

Proizvođači hladne zimske dane mogu iskoristiti za svoje usavršavanje kroz edukacije (predavanja, radionice, seminare, praćenje odgovarajućih emisija preko sredstava javnog informisanja, čitajući poljoprivrednu literaturu, članke, biltene, učestvovanje na forumu itd.).

Služba za voćarstvo i vinogradarstvo